

Digitální závislosti v České republice

Pavla Chomynová/NMS

Konference Mládež v riziku: Závislosti a nízkoprahové služby
Kadaň, 3.10.2024

Konconsensus ohledně definice digitální závislosti dosud neexistuje.

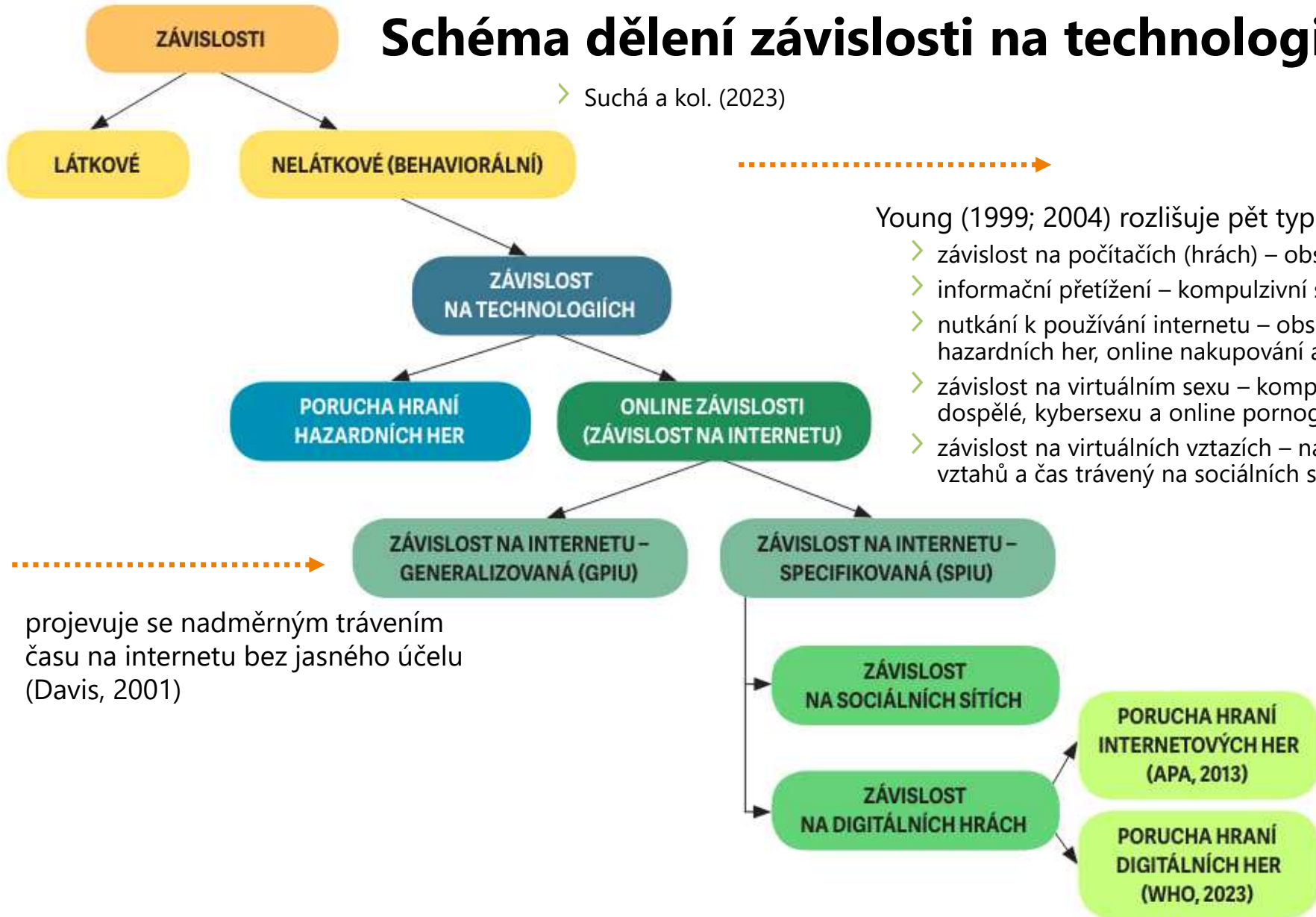

Různé koncepty a přístupy

Schéma dělení závislosti na technologiích

Suchá a kol. (2023)

Young (1999; 2004) rozlišuje pět typů internetové závislosti:

- zavislost na počítačích (hrách) – obsesivní hraní digitálních her,
- informační přetížení – kompulzivní surfování na internetu,
- nutkání k používání internetu – obsesivní hraní online hazardních her, online nakupování a obchodování,
- závislost na virtuálním sexu – kompulzivní užívání stránek pro dospělé, kybersexu a online pornografie,
- závislost na virtuálních vztazích – nadměrné zapojení do online vztahů a čas trávený na sociálních sítích.

projevuje se nadměrným trávením času na internetu bez jasného účelu (Davis, 2001)

Užívání digitálních technologií — nadužívání — závislost?

Kritéria behaviorálních „závislostí“

Griffiths (2000):

- **význačnost**, kdy aktivita na internetu se stane nejdůležitější v životě a dominuje kognitivním a emocionálním procesům i chování,
- **změny nálad**, kdy online aktivita ovlivňuje subjektivní prožívání (tj. po zapojení se do aktivity se zlepší nálada),
- **tolerance**, kdy k navození původní nálady jsou potřeba větší dávky internetové aktivity,
- **abstinenční příznaky**, tj. negativní pocity, když je činnost na internetu ukončena nebo nemůže probíhat,
- **konflikt**, a to interpersonální nebo intrapersonální,
- **recidiva**, tj. tendence vrátit se k nadměrnému používání internetu i po obdobích kontroly.

Vercillo (2020) závislost na internetu definuje jako **kompulzivní užívání internetu, ve kterém je pokračováno i přes jeho negativní důsledky.**

Internetová závislost má tři komponenty:

- (1) **kompulzivní užívání**,
- (2) rostoucí **toleranci** a abstinenční příznaky a
- (3) **problémy** způsobené tímto užíváním (vztahové, zdravotní, pracovní, finanční).

Digitální závislosti

Obecně jde o **nadužívání počítače a mobilního telefonu** či **nadužívání internetu**, zahrnuje nadměrné trávení času **vyhledáváním informací, užíváním sociálních sítí, hraním digitálních her, sledováním filmů a seriálů, sledováním pornografie** či **online nakupováním**.

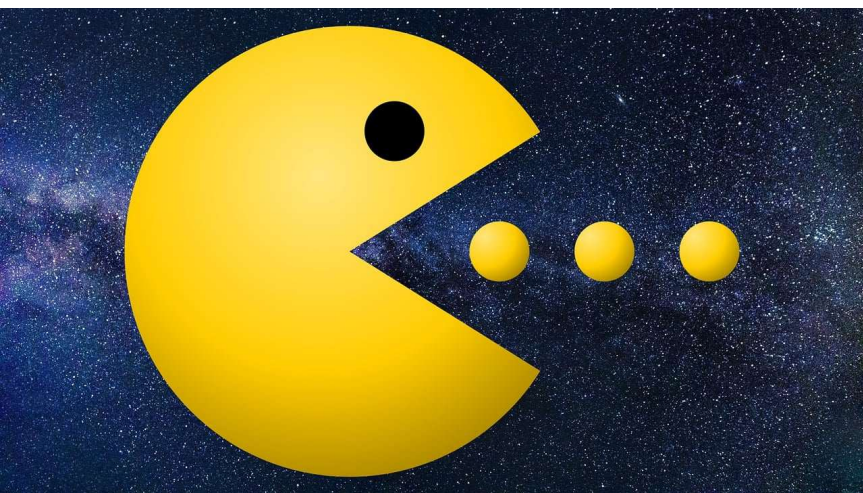

Národní monitorovací
středisko pro drogy
a závislosti

Zpráva
o digitálních závislostech
v České republice 2024

>2024

Hraní digitálních her a sociální sítě: novinka?

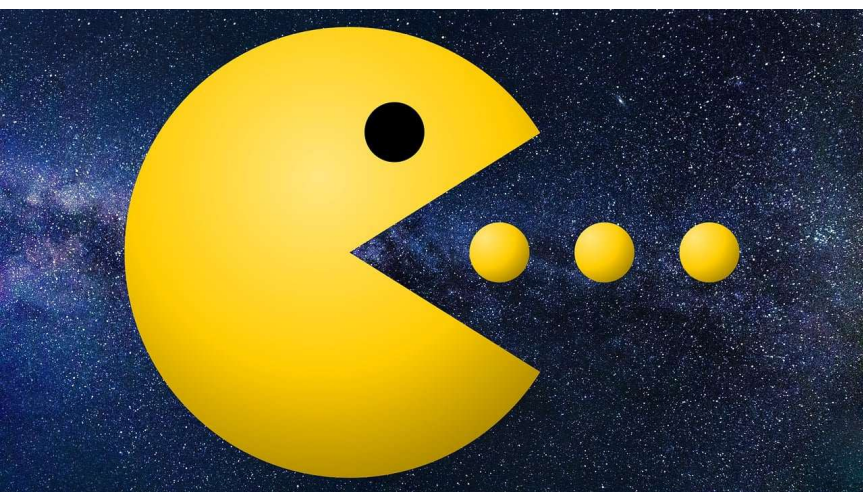
Gaming
= nadměrné hraní
digitálních her

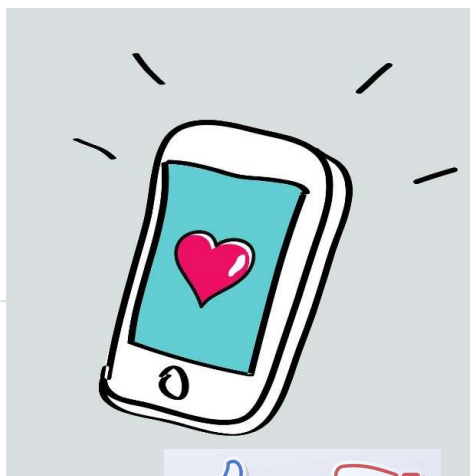
Sociální sítě
= nadměrné
trávení času

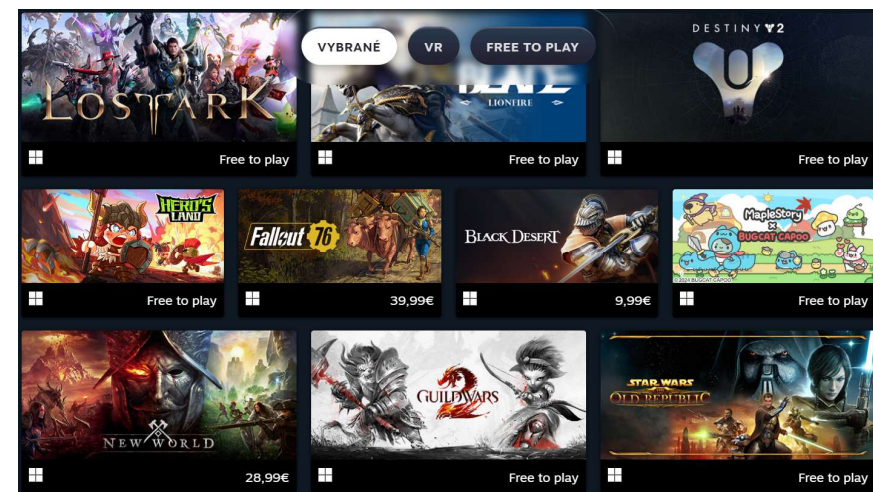
Roste nabídka a dostupnost her i sociálních sítí

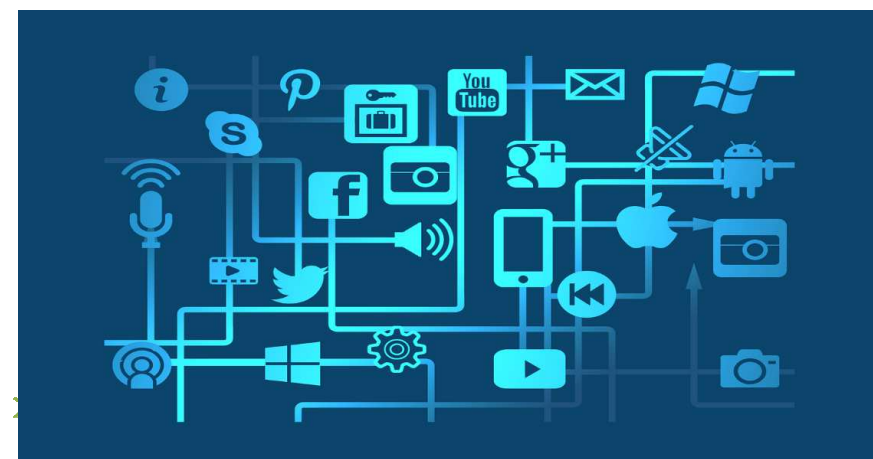
dostupnost 24/7
mobilní internet
vysoká nabídka her
rychlá odměna/lajky

XXXXXX

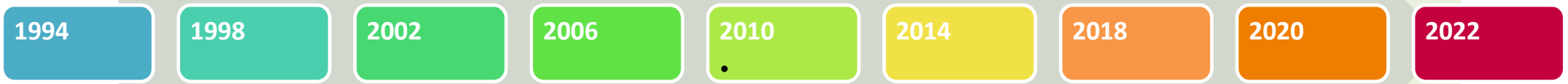

NAJDI
SPOLUŽÁKY

Studie zaměřené na výskyt rizikového chování v populaci dětí a dospívajících

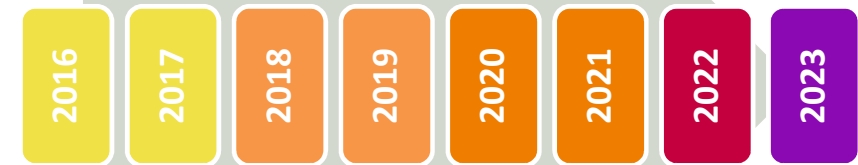
HBSC

ESPAD

PCPP

UPOL

různá míra pokrytí rizikového chování
různé dotazníky
různé screeningové nástroje
různé věkové skupiny dětí a dospívajících

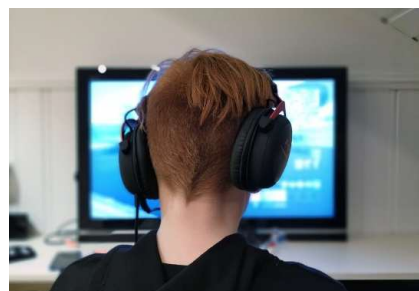
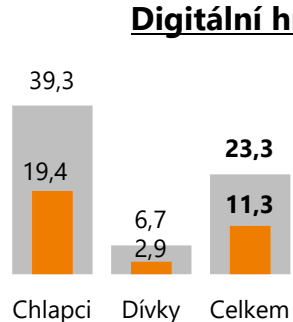
Digitální hry a sociální sítě 2018/2019

Za rizikové je považováno trávení 4 a více hodin denně s technologiemi.

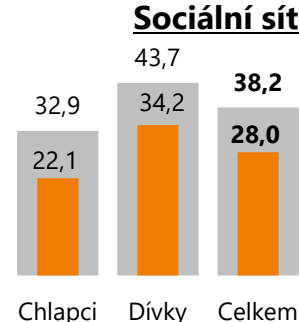
(Holstein et al., 2014)

ESPAD
2019

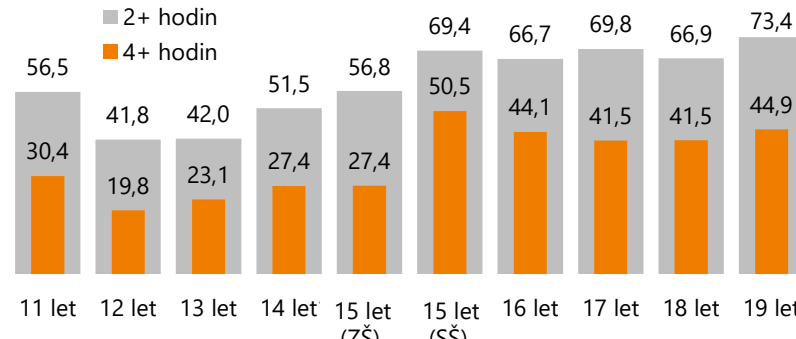
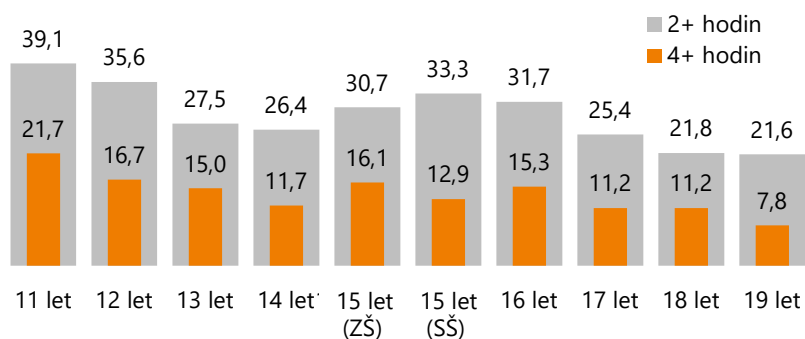
Digitální hry

Sociální sítě

UPOL
2018

Zdroj: studie ESPAD 2019 (Chomynová et al., 2020), studie UPOL 2018 (Chomynová et al., 2019)

Různé screeningové škály poskytují různé odhady podílu dospívajících v riziku digitální závislosti.

Škála **Internet Gaming Disorder** = **3,7 %** dospívajících ve věku 11–19 let

Dotazník hraní digitálních her = **7,8 %** závislost, **12,7 %** problémoví hráči

Škála subjektivního vnímání rizika spojeného s hraním her = **13 %** studentů 15–16 let a **12 %** studentů 17–18 let

UPOL 2018

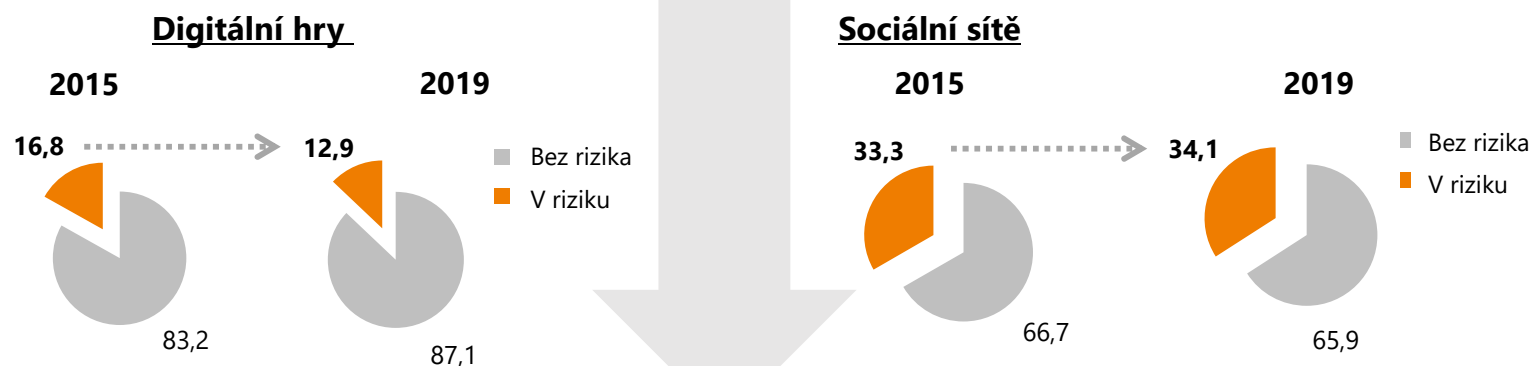
ESPAD 2019

Škála **Social Disorder Media Scale** = **3–7 %** dětí ve věku 11–15 let

Škála subjektivního vnímání rizika spojeného se sociálními sítěmi = **34 %** studentů 15–16 let a **27 %** studentů 17–18 let

HBSC 2018

ESPAD 2019

Zdroj: studie ESPAD 2015 a 2019 (Chomynová et al., 2020)

Odhadem až 25 % dospívajících se nachází v riziku digitální závislosti.

= cca 200 tis. v riziku

8%
Každý dvanáctý má problém
8 % dětí ve věku 11–15 let patří mezi problematické uživatele sociálních sítí.

Jak mladí Češi využívají sociální sítě?
23% INTENZIVNÍ
18% NEAKTIVNÍ
51% UŽIVATELÉ
8% PROBLEMATIČTÍ

Češi? Světově „podprůměrní“
Česká republika se řadí mezi země s nižším počtem intenzivních i problematických uživatelů, než je běžné v Evropě a ve světě.

Virtuální kámoši
21 % dětí je každodenně v kontaktu s přáteli, se kterými se poprvé potkali na internetu.

Piki, piki, nehraju
Hry na počítači, tabletu nebo mobilu vůbec nehraje
♂ 5% CHLAPCŮ
♀ 28% DÍVEK

Hrajeme spolu
15 % mladých Čechů hraje alespoň 1x týdně počítačové hry společně s rodinou.

Kluci (si) hrajou
Každý den hraje počítačové hry 48 % chlapců. U dívek je to jen 16 %.

Propařené dny a noci?
♂ 13% KLUKŮ
♀ 5% HOLEK

PROBLEMATICKÉ HRANÍ

Věk	11-15 let	16-17 let	18-24 let
Chlapci	3,2	5,2	6,7
Články	11,2	16,2	15,2

JAK JSI NA TOM SE SÍTĚMI A GAMINGEM?
VYZKOUŠEJ NAŠE INTERAKTIVNÍ TESTY!
zdravagenerace.cz/reporty/socialni-site-a-gaming

14 588 školáků
11-15 věk dětí
246 škol v ČR
774 tříd
SŘEK PAT

www.zdravagenerace.cz

Digitální hry a sociální sítě 2022

8 % v r. 2022
5 % v r. 2018

Zdravagenerace.cz

Zdroj: Studie HBSC 2022 (Kalman and Bađura, 2023)

**Holky, bacha!
aneb Sítě jako dívčí doména.**

**Žádné sítě,
žádný problém? Omyl!
Virtuální kámoši.**

Kluci (si) hrajou.

**Problematické hraní?
13 % kluků, 5 % dívek**

**České děti nespí. S
nedostatečným spánkem
souvisí obezita i sociální jet lag.**

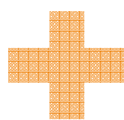
**Méně pijí a kouří. Děti ale
objevily vaping a holdují
energetickým nápojům.**

**Pětina českých dětí je
zdravotně negramotná.**

Dopady nadužívání digitálních technologií

**přímé: zdravotní,
zanedbávání spánku,
hygieny, únava**

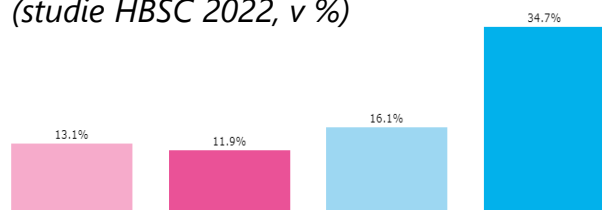

**dlouhodobé: sociální, omezení kontaktů,
zanedbávání práce, školy, volnočasových
aktivit, konflikty s rodiči a přáteli**

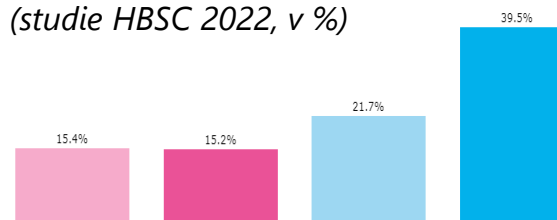
**U dospívajících spojitost s úzkostnými poruchami, ADHD,
depresivními stavy, sebevražednými myšlenkami, ale i s
agresivitou a konzumací alkoholu.**

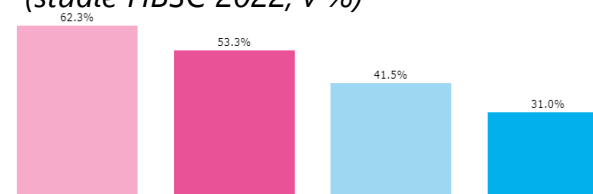
Výskyt depresivních stavů
(studie HBSC 2022, v %)

Pocity osamělosti
(studie HBSC 2022, v %)

Plnění spánkových doporučení
(studie HBSC 2022, v %)

Zdroj: Studie HBSC 2022 (Kalman and Bađura, 2023)

[Zdravagenerace.cz](https://www.zdravagenerace.cz)

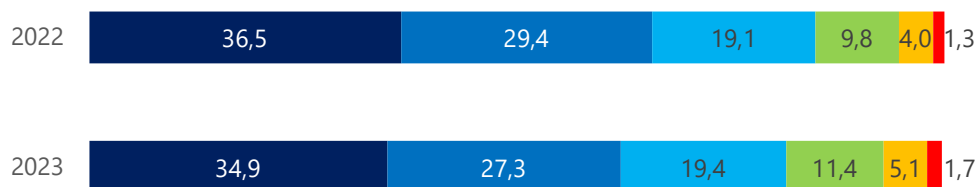

Nadužívání internetu 2022/2023

Škála Excessive Internet Use (EIU)

- (1) zanedbávání jídla nebo spánku kvůli internetu,
- (2) nepříjemné pocity při nemožnosti být na internetu,
- (3) trávení času na internetu, i když ho/ji to nebaví,
- (4) zanedbávání rodiny, přátel, práce, školy, koníčků kvůli aktivitám na internetu a
- (5) neúspěšné pokusy o omezení času na internetu.

Výskyt problémů v důsledku nadměrného trávení času na internetu (škála EIU) mezi žáky ZŠ a SŠ v Praze, srovnání let 2022 a 2023, v %

■ Žádné ■ 1 kritérium ■ 2 kritéria ■ 3 kritéria ■ 4 kritéria ■ 5 kritérií

Zdroj: RCHPS 2022 a 2023 (Petrenko and Líbal, 2023 a 2024)

<http://www.prevence-praha.cz/>

Šetření rizikového chování a duševního zdraví žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2022):

14%

žáků vykazuje příznaky vysoké míry úzkosti, dalších 15% žáků pak střední míru úzkosti.

10,6%

žáků vykazuje příznaky těžké deprese, dalších 11,4% žáků středně těžké deprese.

Tito žáci a žákyně (častěji se jedná o dívky) vykazují hodnoty, při kterých je doporučena konzultace odborníka a případně další intervence, což vytváří obrovský tlak na kapacitu daných služeb.

DUŠEVNÍ ZDRAVÍ ŽÁKŮ JE VELMI ŠPATNÉ

MÍRA PŘÍZNAKŮ ÚZKOSTI

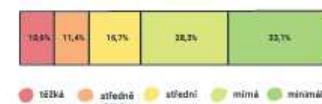

Úzkost je kombinace emocí zahrnujících strach, zlé předtuchy a obavy. Vraťte se k úzkosti mohou být

NEJOHROŽENĚJŠÍ SKUPINOU Z HLEDISKA DUŠEVNÍHO ZDRAVÍ A WELLBEINGU JSOU DÍVKY STARŠÍ 14 LET

DÍVKY JSOU 5X OHROŽENĚJŠÍ RIZIKEM ROZVINUTÍ PORUCH PŘÍJMU POTRAVY NEŽ CHLAPCI.

MÍRA PŘÍZNAKŮ DEPRESE

Ilustrace by Storyart

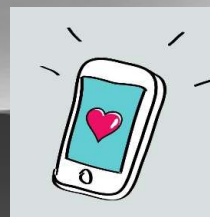
Centrum sociálních služeb Praha (CSPP)
Právní centrum primární prevence
www.prevence-praha.cz

Šetření rizikového chování a duševního zdraví žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze

Projekt je financován od 2016
Každý rok spoluprací cca 11 000 žáků ve věku 11 až 21 let.
Nejnovější data pochází z listopadu a prosince 2022

Data zpracoval
Anežka Šedáková a t.o.
www.wire.cz

Vliv pandemie COVID-19?

zhoršení duševního zdraví populace, nejvíce u dospívajících, mladých dospělých do 24 let, ale i rodičů (zejména matek) s dětmi

zvýšení depresivity a úzkostných stavů u dětí a dospívajících

zvýšení výskytu poruch spánku, související se stresem, úzkostí a nedostatkem pohybu a pobytu venku v důsledku opatření proti COVID-19

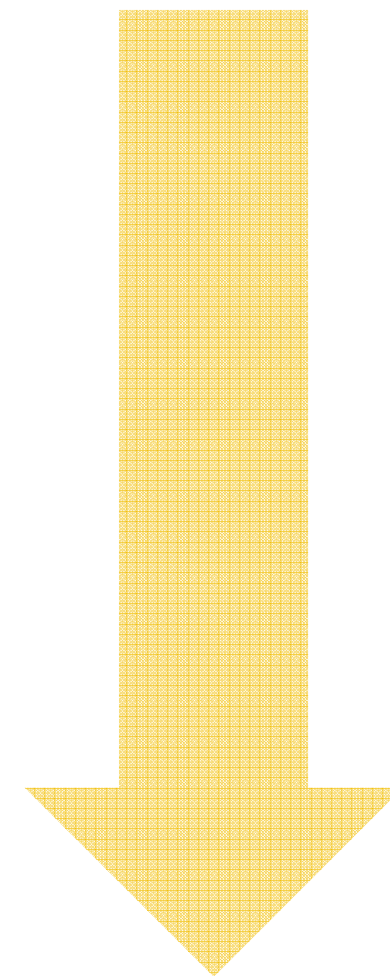
snížení míry užívání návykových látek v době lockdownu, vzrostlo nicméně u ohrožených adolescentů nebo těch, které již měli problémy s užíváním návykových látek v minulosti

nárůst počtu hodin strávených u obrazovek (tzv. screen time), digitální závislost, sociální sítě a gaming

změna životního stylu v důsledku uzavření škol a volnočasových zařízení – nedostatek pohybu, zvýšení podílu sedavého chování a změny stravovacích návyků

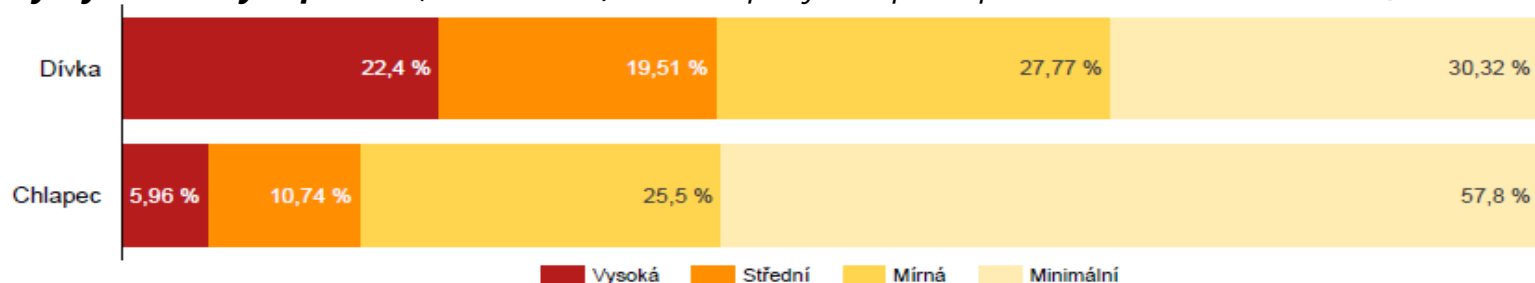
zvýšení výskytu domácího násilí v rodinách, zvýšení výskytu násilí vůči dětem

Zdroj: Orlíková a kol. (2022)

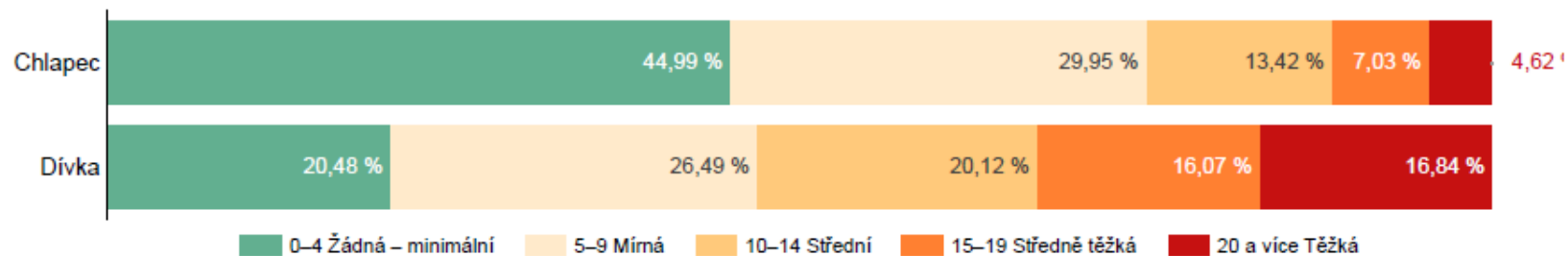

Duševní zdraví dospívajících po pandemii (úzkostnost GAD-7, depresivita PHQ-9)

Výskyt úzkostných poruch (škála GAD-7) mezi dospívajícími podle pohlaví – studie RCHPŠ 2022, v %

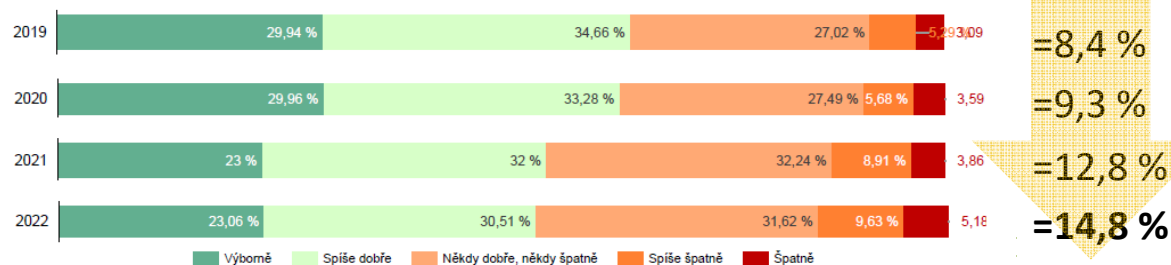
Výskyt depresivních poruch (škála PHQ-9) mezi dospívajícími podle pohlaví – studie RCHPŠ 2022, v %

Celková životní spokojenost mezi dospívajícími – studie RCHPŠ 2019–2022, (Jak se celkově cítíš spokojen?) v %

Šetření rizikového chování a duševního zdraví žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2022):

Zdroj: RCHPŠ (Petrenko et al. 2023)

Nadužívání digitálních technologií mezi dospělými

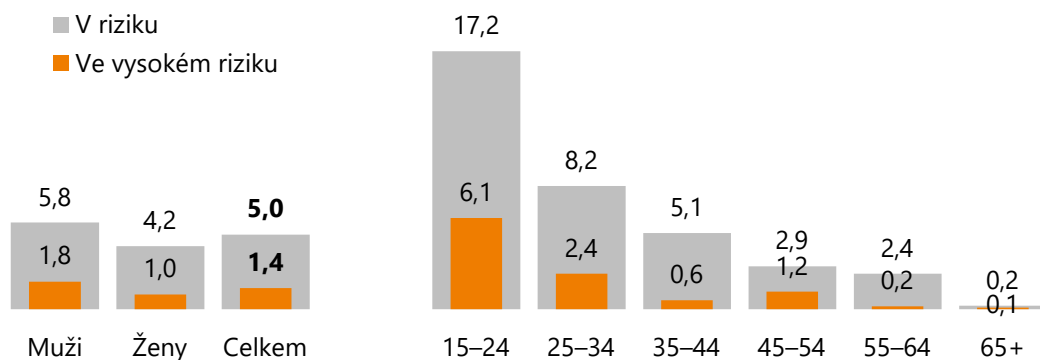
V populaci dospělých 15+ let:

Hraní digitálních her **80–100 minut** v běžný pracovní den a **110–130 minut** o víkendu, na sociálních sítích **70–90 minut** v běžný pracovní den a **90–110 minut** o víkendu.

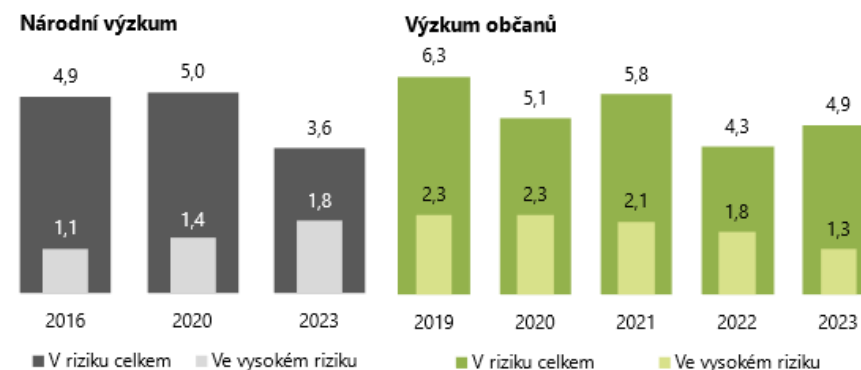
Národní výzkum užívání návykových látek (2016, 2020, 2023)
Výzkum občanů (2019–2023)

5–6 % v riziku digitální závislosti podle škály EIU

Zdroj: Národní výzkum užívání návykových látek 2020 (Chomynová a Mravčík, 2021), Dvořáková a Chomynová, 2024), NMS (2024)

445 tis. osob (95% CI: 375–510 tis. osob)
v tom 125 tis. osob ve vysokém riziku

Roste počet klientů v riziku digitální závislosti v kontaktu s adiktologickými službami.

Neexistují specifické služby pro klienty v riziku digitální závislosti.

Sčítání adi. služeb 2020:

109 adiktologických programů (37 %) poskytuje služby osobám nadužívajícím digitální technologie.

Sčítání adi. služeb 2023:

125 adiktologických programů (41 %) poskytuje služby osobám nadužívajícím digitální technologie.

Roste počet klientů v riziku digitální závislosti v kontaktu s adiktologickými službami.

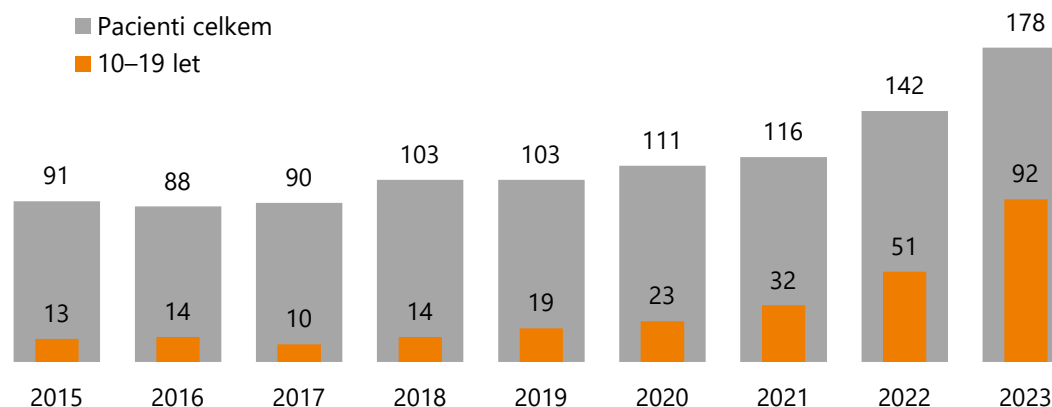

Neexistují specifické služby pro klienty v riziku digitální závislosti.

V klasifikacích duševních poruch (DSM-5 a MKN-10) internetová závislost ani porucha spojená s užíváním digitálních technologií **není definována**.

Ročně je zdravotním pojišťovnám vykazováno **150–180 osob** se závislostí na digitálních technologiích (dg. F63.8).

Počty pacientů **s hlavní nebo vedlejší dg. F63.8** (jiné nutkavé a impulzivní poruchy) v ambulantní péči v l. 2015–2023 – vybrané odbornosti psychiatrie a adiktologie

Zdroj: NRHZS (ÚZIS, 2024)

Sčítání adi. služeb 2020:

109 adiktologických programů (37 %) poskytuje služby osobám nadužívajícím digitální technologie.

Sčítání adi. služeb 2023:

125 adiktologických programů (41 %) poskytuje služby osobám nadužívajícím digitální technologie.

Reklama, influencing

Skrytá reklama a propagace produktů influencerů, cílená na děti, problematická zejména v souvislosti s propagací produktů, které nejsou určeny mladším 18 let.

Politika

Politika v oblasti nadužívání digitálních technologií je v ČR součástí integrované politiky v oblasti závislostí.

Prevence digitálních závislostí je součástí širšího rámce prevence rizikového chování.

Digitální hry

Součástí digitálních her se staly tzv. lootboxy s prvky hazardu.

Řešení

Řešení by mělo zahrnovat monitoring situace a dopadů, vzdělávání veřejnosti, včasnou detekci rozvoje závislosti i nabídku pomáhajících služeb a odborné adiktologické léčby.

Národní monitorovací
středisko pro drogy
a závislosti

Zpráva
o tabákových
a nikotinových výrobcích
v České republice 2023

>2023

Zpráva
o alkoholu
v České republice 2023

>2023

Zpráva
o problematickém užívání
psychoaktivních léků
v České republice 2023

>2023

Zpráva
o nelegálních drogách
v České republice 2023

>2023

Zpráva
o hazardním hraní
v České republice 2024

>2024

Zpráva

o digitálních závislostech
v České republice 2024

Mgr. Pavla Chomynová

Národní monitorovací středisko pro
drogy a závislosti

pavla.chomynova@vlada.gov.cz

>2024

drogy-info.cz

www.drogy-info.cz

rvkpp.vlada.cz

www.vlada.gov.cz

www.koureni-zabiji.cz

www.alkohol-skodi.cz

www.hazardni-hrani.cz

Národní linka pro odvykání: 800 35 00 00

Souhrnná zpráva
o závislostech
v České republice

>2023

> Zdroje:

AMERICAN PSYCHIATRIC ASSOCIATION 2013. Diagnostic and statistical manual of mental disorders: DSM-5, Arlington, VA: American Psychiatric Association.

DAVIS, R. A., FLETT, G. L. & BESSER, A. 2002. Validation of a New Scale for Measuring Problematic Internet Use: Implications for Pre-employment Screening. *Cyberpsychology & behavior: the impact of the Internet, multimedia and virtual reality on behavior and society*, 5, 331-45.

DAVIS, R. A. 2001. A cognitive-behavioral model of pathological internet use. *Computers in Human Behavior*, 17, 187-195.

DVOŘÁKOVÁ, P. & CHOMYNOVÁ, P. 2024. Národní výzkum užívání návykových látek 2023. *Zaostřeno*, 10, 1-32.

GREENFIELD, S. F., BROOKS, A. J., GORDON, S. M., GREEN, C. A., KROPP, F., MCHUGH, R. K., LINCOLN, M., HIEN, D. & MIELE, G. M. 2007. Substance abuse treatment entry, retention, and outcome in women: a review of the literature. *Drug Alcohol Depend*, 86, 1-21.

GRIFFITHS, M. 2000. Does internet and computer 'addiction' exist? Some case study evidence. *CyberPsychology & Behavior*, 3, 211-18.

HOLSTEIN, B., PEDERSEN, T. P., BENDTSEN, P., MADSEN, K. R., MEILSTRUP, C. R., NIELSEN, L. & RASMUSSEN, M. 2014. Perceived Problems with Computer Gaming and Internet Use Among Adolescents: Measurement Tool for Non-clinical Survey Studies. *BMC Public Health*, 14, 361.

CHOMYNOVÁ, P., CSÉMY, L. & MRAVČÍK, V. 2020. Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách (ESPAD) 2019. *Zaostřeno*, 6, 1-20.

CHOMYNOVÁ, P., DOLEJŠ, M. & SUCHÁ, J. 2019. Vybrané položky dotazníku ESPAD pro studii zaměřenou na hraní digitálních her mezi adolescenty. Nепublikováno.

CHOMYNOVÁ, P., DVOŘÁKOVÁ, Z., ČERNÍKOVÁ, T., ORLÍKOVÁ, B., GROHMANNOVÁ, K., FRANKOVÁ, E., ROUBALOVÁ, M. & GALANDÁK, D. 2024. Zpráva o digitálních závislostech v České republice 2024. Praha: Úřad vlády České republiky.

CHOMYNOVÁ, P. & MRAVČÍK, V. 2021. Národní výzkum užívání návykových látek 2020. *Zaostřeno*, 7, 1-20.

KALMAN, M. & BAĐURA, P. 2023. Online svět patří (k) mladé generaci! HBSC studie v ČR. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.

> Zdroje:

- KUSS, D. J. & LOPEZ-FERNANDEZ, O. 2016. Internet addiction and problematic Internet use: A systematic review of clinical research. *World J Psychiatry*, 6, 143-76.
- MORAHAN-MARTIN, J. & SCHUMACHER, P. 2000. Incidence and correlates of pathological Internet use among college students. *Computers in Human Behavior* 16, 13-29.
- ORLÍKOVÁ, B., SOBĚHART, R., ROD, A., FANTA, M. & KOL, A. 2022. Efektivita systému adiktologických služeb v České republice v souvislosti s pandemií Covid-19. Souhrnná zpráva o výzkumu. Nepublikováno.
- PETRENKO, R. & LÍBAL, M. 2024. Výsledky šetření o rizikovém chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze v r. 2023. Praha: Centrum sociálních služeb Praha.
- SUCHÁ, J., AIGELOVÁ, E., PIPOVÁ, H., CHARVÁT, M., DOLEJŠ, M., VÁCLAVKOVÁ, N. & BABILONOVÁ, T. 2024. *Užívání internetu, sociálních sítí a digitálních her: teoretická východiska, diagnostika a strategie intervence*, Praha: Togga ve spolupráci s Univerzitou Palackého v Olomouci.
- SUISSA, A. J. 2015. Cyber addictions: toward a psychosocial perspective. *Addictive Behaviors*, 43, 28-32.
- TEWILDT, B. T. 2011. Internet Dependency: Symptoms, Diagnosis and Therapy. In: CORNELIUS, K. & HERMANN, D. (eds.) *Virtual Worlds and Criminality*. Berlin Heidelberg: Springer.
- ÚSTAV ZDRAVOTNICKÝCH INFORMACÍ A STATISTIKY ČR 2024. Údaje z Národního registru hrazených zdravotních služeb. Nepublikováno.
- VERCILLO, K. 2020. *Internet Addiction*, Greenwood: ABC-CLIO.
- YOUNG, K. S. 1999a. Internet addiction: Evaluation and treatment. *BMJ*, 1999, 9910351.
- YOUNG, K. 1998a. *Caught in the Net: How to Recognize the Signs of Internet Addiction--and a Winning Strategy for Recovery*, New York: Wiley.
- YOUNG, K. S. 2004. Internet Addiction: A New Clinical Phenomenon and Its Consequences. *American Behavioral Scientist*, 48, 402-415.